

Forslag

til

Lov om folkeskolen.

Fremsat den 21. oktober 1955 af *Marius Buhl, Erik Eriksen, Kr. Juul og Sønderup.*

AFSNIT I.

Folkeskolens begreb.

§ 1.

Folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder *samt de klasser, der slutter sig hertil.*

Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke

deres karakter og give dem nyttige kundskaber.

Kristendomsundervisningen i folkeskolen skal være i overensstemmelse med folkekirkens evangelisk-lutherske lære.

AFSNIT II.

Folkeskolen udenfor København.

Kapitel 1.

Folkeskolens ordning.

§ 2.

Stk. 1. Folkeskolen består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og kan desuden omfatte en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen. Kommunerne har pligt til at oprette en klasse for 8. årgang, når der melder sig mindst 10 elever til optagelse i klassen.

Stk. 2. For børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal der, hvis forholdene tillader det, oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tunghøreklasser o. lign.).

Stk. 3. Skoler eller dele af skoler kan som centralskoler være fælles for flere skoledistrikter eller flere kommuner.

Stk. 4. En skole kan ikke nedlægges, såfremt 80 pct. af alle, der i vedkommende skoledistrikt har valgt til kommunalbestyrelsen, skriftligt begærer skolen opretholdt og der gennemsnitlig i en periode på 5 år har været mindst 20 i undervisningen deltagende børn.

Stk. 5. En folkeskole, der omfatter en realafdeling, er underkastet de for købstadskoler gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønningerne. Andre folkeskoler kan ved bestemmelse på skoleplanen ordnes som købstadskoler og er i så fald underkastet de for købstadskoler gældende regler med hensyn til ledelsen og lærerlønningerne.

§ 3.

En kommunal gymnasieskole omfatter en realafdeling, jfr. § 17, og en gymnasieafdeling, jfr. lov om gymnasieskoler.

Væsentlige ændringer og helt nye bestemmelser i forhold til den nugældende ordning er fremhævet med kursiv i teksten.

19 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

Kapitel 2.

Undervisningens ordning og omfang.

1. Almindelige bestemmelser.

§ 4.

Stk. 1. For hver kommune udfærdiges en skoleplan, der indeholder hovedbestemmelserne om ordningen af kommunens skolevæsen.

I skoleplanen skal findes bestemmelser om:

- a. Skolernes benævnelse og distriktsområde, herunder om nogen af skolerne virker som centralskole for et større område.
- b. Hver enkelt skoles ordning og omfang i de i § 2, stk. 1 og 2, omhandlede henseender.
- c. Om der til kommunens skolevæsen er knyttet en eller flere kommunale gymnasieskoler efter § 3.
- d. Lærerembedernes antal, art og lønning.
- e. Skoleårets begyndelsestidspunkt.

Stk. 2. Skoleplanen stadfæstes for købstædernes vedkommende af undervisningsministeren, for landkommunernes vedkommende af skoledirektionen efter derom af ministeren fastsatte regler. Skoleplanen kan til enhver tid ændres med den stadfæstende myndigheds samtykke.

§ 5.

Stk. 1. To eller flere kommuner kan slutte sig sammen til et skoleforbund til helt eller delvis fælles ordning af skoleforholdene indenfor kommunerne, jfr. § 2, stk. 3. For inden beslutning herom træffes, skal beboerne i det område, skoleforbundet vil omfatte, have haft lejlighed til på et af vedkommende kommunalbestyrelse afholdt møde at udtale sig om sagen. For et sådant skoleforbund udfærdiges en fælles skoleplan.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens opgaver overfor skolevæsenet varetages for skoleforbundets vedkommende af en styrelse, bestående af repræsentanter for de interesserede kommuners kommunalbestyrelser, og skolekommissionens opgaver af en skolekommission, nedsat af kommunalbestyrelserne i fællesskab eller valgt af skoleforbundets styrelse.

Stk. 3. Udgifterne til de under skoleforbundet hørende skoler afholdes af de pågældende kommuner i forhold til det antal børn, de sender til skolerne, medmindre andet måtte være bestemt ved forbundets stiftelse.

Stk. 4. De nærmere regler om samarbejdet, om valg af styrelse og skolekommission og om, hvorvidt og hvorledes de enkelte kommuner skal kunne udtræde af fællesskabet, fastsættes ved en overenskomst, der stadfæstes af undervisningsministeriet, efter at indenrigsministeriet for købstadkommunernes og amtsrådet for sognekommunernes vedkommende har godkendt fællesskabets stiftelse og reglerne om dets ophør. Amtsrådets afgørelse kan indankes for indenrigsministeriet.

§ 6.

Stk. 1. Skoleplanen danner grundlaget for kommunens eller skoleforbundets skolevæsen.

Stk. 2. Sker der brud på skoleplanens bestemmelser, eller nægter kommunalbestyrelsen eller styrelsen for et skoleforbund at foretage sådanne ændringer i skoleplanen, som påbydes af undervisningsministeriet i henhold til lovgivningens regler, kan ministeren gøre udbetalingen af statens tilskud til kommunens eller skoleforbundets skolevæsen afhængig af, at forholdet bringes i orden.

Stk. 3. Indbringer kommunalbestyrelsen eller styrelsen for et skoleforbund inden 4 uger efter, at ministeriets beslutning er meddelt den pågældende, spørgsmålet om ministeriets berettigelse til at foretage det i stk. 2 omhandlede skridt for domstolene, fortsættes udbetalingen af statstilskuddet, til sagen er afgjort ved dom.

§ 7.

Stk. 1. For hver skole udarbejdes en undervisningsplan, indeholdende bestemmelse om

- a) undervisningen i klasserne er fælles eller særskilt for drenge og piger,
- b) undervisningstiden i de enkelte klasser,
- c) skolegangens nærmere ordning på de forskellige ugedage,
- d) undervisningsfagene,
- e) det mål, hvortil der bør nås,
- f) ferieplanen.

Stk. 2. Med hensyn til planen for kristendomsundervisningen og det ugentlige timetal i kristendomsundervisning skal den sognepræst, der har tilsyn med kristendomsundervisningen, når han ikke er medlem af skolekommissionen, have lejlighed til at afgive en erklæring, der vedlægges undervisningsplanen, når den indsendes til stadfæstelse.

Stk. 3. Undervisningsplanen, der for købstadkommunernes vedkommende stadfæstes af undervisningsministeren og iøvrigt af skoledirektionen, kan til enhver tid ændres med disse myndigheders samtykke.

§ 8.

Folkeskolens skoleår begynder den 1. april. Under særlige omstændigheder kan undervisningsministeren dog tillade, at skoleåret begynder til et andet tidspunkt.

§ 9.

Stk. 1. Indskrivning i folkeskolen finder sted ved skoleårets begyndelse i henhold til anmeldelse, der som regel skal ske 2 måneder forud.

Stk. 2. Tilflyttede børn indskrives efter reglerne i § 46 til enhver tid af skoleåret. I tilfælde af sygdom og andre særlige omstændigheder indskrives også andre børn efter skoleårets begyndelse.

§ 10.

Stk. 1. Folkeskolen deles i klasser efter skolens børnetal.

Hvor børnetallet tillader det, skal det tilstræbes, at der oprettes en klasse for hver årgang.

Stk. 2. Børnene opflyttes i klasserne efter alder, fremgang, modenhed og anlæg.

§ 11.

Stk. 1. Når gennemsnitstallet af børnene i en skoles klasser, beregnet efter gennemsnittet af børnetallet i kalenderåret, i to på hinanden følgende år har overskredet 30, skal gennemsnitsbørnetallet nedbringes. Ved beregningen af gennemsnitsbørnetallet må de i stk. 3 nævnte klasser ikke medregnes.

Stk. 2. Som regel sker ændringen ved oprettelse af et nyt lærerembede ved den pågældende skole og opførelse af de fornødne bygninger til klasselokale og eventuelt lærerbolig, men undervisningsministeren

kan, når omstændighederne taler derfor, bifalde, at forholdet ordnes på en af følgende måder:

1. Ved udskillelse af et nyt skoledistrikt og oprettelse af en ny selvstændig skole.
  2. Ved omlægning af skoledistrikterne, således at børn fra visse dele af distriktet henvises til en anden skole i kommunen eller en nabokommune, med hvilken der er truffet overenskomst om deres undervisning i skolen.
- Sådan henvisning må som regel ikke ramme børn, der allerede har påbegyndt skolegangen i den pågældende skole, og hvis forældre ønsker, at de skal fortsætte skolegangen dér.
3. Ved overenskomst med en privat skole, der giver undervisning af samme art og omfang som folkeskolen i kommunen. Henvisning af børn til en sådan skole kan dog ikke foretages mod vedkommende børns forældres ønsker.

Stk. 3. Når elevtallet i en hovedskoleklasse, hvori der undervises børn fra 6. årgang og opfejer, og i en realkasse overstiger 30, kan deling af klassen forlanges.

§ 12.

Stk. 1. Bortset fra realafdelingen slutter folkeskolen ikke med nogen eksamen.

Stk. 2. Den årlige undervisning i hver klasse afsluttes med en årsprøve, hvis ordning og omfang bestemmes af skolekommissionen eller skolenævnet, hvor et sådant findes, i samråd med lærerrådet.

Stk. 3. Skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførelse.

§ 13.

Læremidler, der benyttes ved undervisningen i folkeskolen, stilles til rådighed for samtlige børn på kommunens regning.

§ 14.

I alle klasser bør der lægges mest mulig vægt på elevernes opøvelse til selvvirksomhed.

2. Hovedskolen.

§ 15.

Stk. 1. Det årlige timetal skal for 1.—4. årgang være mindst 720 timer, hver på 50

minutter, eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed. For yngste årgang kan det daglige timetal begrænses til 3 uden hensyn til, om det årlige tal af 720 timer nås, under forudsætning af, at det samlede timetal for de 4 yngste årgange ikke bliver under 2 880 timer ialt. For 5.—8. årgang skal det årlige timetal være mindst 1 200 timer.

Undtagelser fra ovenstående bestemmelser kan opretholdes i samme omfang som hidtil.

Stk. 2. For 1.—2. årgang må skoledagen ikke overstige 4 klokketimer daglig og for 3.—4. årgang ikke 5 klokketimer daglig. For 5.—8. årgang må skoledagen ikke overstige 6 klokketimer daglig; herfra kan dog undervisningsministeren, for landkommunernes vedkommende skoledirektionen, tillade afvigelser, når særlige forhold taler derfor.

Stk. 3. En folkeskole skal have mindst 2 klasser for børnene i 1.—7. årgang. Overstiger børnetallet ikke 24, kan børnene dog samles i een klasse med et årligt timetal af mindst 1 000 timer, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner. De foran fastsatte bestemmelser om skoledagens længde gælder også for sådanne skoler. En skole, der er indrettet på denne måde, skal først deles i 2 klasser, når det gennemsnitlige børnetal i 2 på hinanden følgende kalenderår har overskredet 30, og undervisningsministeren kan tillade, at de nu bestående enklassede skoler i de sønderjyske landsdele opretholdes, så længe deres børnetal ikke overstiger 36.

§ 16.

Stk. 1. I hovedskolens klasser for 1.—5. årgang skal undervisningen omfatte skriftlig og mundtlig dansk, skrivning, regning, kristendomsundervisning, historie, geografi, naturhistorie, gymnastik med lege, sang, tegning og for piger håndgerning. Undervisningen planlægges med jævn fremadskriden, således at fagrækken først bliver fuldstændig fra det 4. skoleår. Småsløjd, sløjd, skolebade og skolehavegerning samt med undervisningsministerens tilladelse andre fag kan optages på undervisningsplanen.

Stk. 2. I hovedskolens klasser for 6. og følgende årgange fortsættes undervisningen

i de i stk. 1, 1. pkt., nævnte fag. Desuden skal der optages undervisning i sløjd for drenge, husgerning for piger, naturlære og engelsk. Fra det 7. skoleår kan der optages undervisning i tysk og matematik. Andre fag end de nævnte kan optages på undervisningsplanen med undervisningsministerens tilladelse.

Stk. 3. I klasserne for 1. og 2. årgang skal undervisningen tilrettelægges med henblik på at vænne børnene til skolen, idet der tages rigelig tid til fortælling, sang og leg jævnsides med, at børnene bibringes de første grundbegreber i læsning, stavning, regning og skrivning.

Stk. 4. I klasserne for 3.—5. årgang arbejdes der på at bibringe børnene sikkerhed i læsning, stavning og regning, ligesom der lægges vægt på, at de er omhyggelige med skriftlige arbejder. I fagene kristendomsundervisning, historie, geografi og naturhistorie søges der bibragt børnene elementære kundskaber, således at de får et almindeligt begreb om disse områder.

Stk. 5. I klasserne for 6. og følgende årgange søges sikkerheden i dansk og regning befæstet. Under historie skal der optages samfundslære og afsnit af verdenshistorien, under gymnastik idræt og, hvor der er lejlighed til badning, svømming, ligesom der i forbindelse med undervisningen i naturhistorie eller gymnastik skal gives undervisning i sundhedslære, herunder alkohollære. Biblioteksarbejde kan optages på undervisningsplanen. Med henblik på, at børnene skal kunne overgå til realafdelingens 2. klasse efter det 7. skoleår, skal skolen tilbyde den i stk. 2 nævnte undervisning i tysk og matematik. I undervisningen i engelsk, tysk og matematik kan kun de børn deltage, der efter skolens skøn kan have udbytte deraf. Det for vedkommende klasse foreskrevne timetal skal opretholdes også for de børn, der ikke deltager i undervisningen i disse fag. I stedet for undervisning i fremmedsprog og matematik kan de modtage undervisning i hovedskolens almindelige eller i praktisk betonedede fag. Fra det 7. skoleår kan skemaet indrettes med valgfri fag ved siden af de obligatoriske.

Stk. 6. Der gives tilskud til hovedskolens 8. klasse efter reglerne i lov nr. 219 af 11. juni 1954 § 29.

3. Realafdelingen.

§ 17.

Realafdelingen består såvel ved gymnasieskoler som ved kommunale og private realskoler af 4 1-årige realklasser (1.—4. klasse) i tilslutning til hovedskolens 6. skoleår eller af 3 1-årige realklasser (2.—4. klasse) i tilslutning til hovedskolens 7. skoleår, hvor der gives en fortsat almindelig undervisning, der slutter med en prøve (realeksamen).

§ 18.

Stk. 1. Elever, der har gennemgået hovedskolens 6. klasse eller det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, kan optages i 1. realklasse under forudsætning af, at de har deltaget i undervisningen i engelsk for hovedskolens 6. årgang, og at de både i dette fag og i hovedskolens andre fag, herunder særlig dansk og regning, har vist sådanne evner, at det må forventes, at de kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde og bestå realeksamen på normal tid.

Stk. 2. Elever, der har gennemgået hovedskolens 7. klasse eller det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, og som har deltaget i undervisningen i engelsk, tysk og matematik for hovedskolens 7. årgang, kan optages i 2. realklasse under de i stk. 1 angivne forudsætninger.

Stk. 3. Afgørelsen om optagelse i realafdelingen efter stk. 1 og 2 træffes på grundlag af udtalelser fra elevernes hidtidige lærere, eventuelt suppleret med en optagelsesprøve.

Stk. 4. Iøvrigt må elever for at blive optaget i realafdelingen senere end fra 1. henholdsvis 2. realklasses begyndelse bestå en prøve, der godtgør, at de i modenhed og kundskabsfyldte står på lige trin med eleverne i den klasse, hvori de ønskes optaget.

Stk. 5. Ministeren fastsætter de nærmere regler om optagelsen i realafdelingen og kan i særlige tilfælde meddele undtagelser fra foranstående regler.

§ 19.

Det årlige timetal i hver realklasse skal være mindst 1 200 timer, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed. Ingen skoledag må være over 6 klokketimer; herfra kan dog undervisningsministeren, for landkommunernes

vedkommende skoledirektionen, tillade afvigelser, når særlige forhold taler derfor.

§ 20.

I realafdelingen skal der undervises i dansk, religion, engelsk, tysk, fransk (valgfrit), regning, matematik (valgfrit i 4. realklasse), historie med samfundskundskab, geografi, naturhistorie, naturlære, skrivning, tegning, sang og gymnastik samt for piger husgerning (kun påbudt i 1. realklasse) og håndgerning og for drenge sløjd. Der kan oprettes undervisning i latin (valgfrit) for elever i 3. og 4. realklasse. Undervisning i andre fag kan optages med undervisningsministerens godkendelse.

§ 21.

Stk. 1. Undervisningen i realafdelingens ældste klasse afsluttes med en afgangsprøve, der betegnes realeksamen.

Stk. 2. Ved realeksamen affoldes der skriftlige prøver i dansk, i engelsk eller tysk samt i regning og matematik og mundtlige prøver i 5 af de fag, hvori der i henhold til § 20 er undervist i realafdelingen. Der kan dog ikke holdes prøve i religion, skrivning, tegning, sang, gymnastik, husgerning, håndgerning og sløjd.

Stk. 3. Ved prøverne skal eleverne godtgøre, at de har nået den modenhed og kundskabsfyldte, der er sat som undervisningens mål.

Stk. 4. De skriftlige opgaver gives af ministeren. Ved de mundtlige prøver, der er offentlige, eksamineres der af vedkommende lærere og spørgsmålene stilles af dem, men godkendes af censor.

Stk. 5. For elever, der har bestået realeksamen, udstedes beviser herfor med angivelse af deres årskarakterer og deres karakterer i de enkelte fag ved prøverne.

Stk. 6. Skemaer for beviser for realeksamen udfærdiges af ministeren.

Stk. 7. De nærmere regler om realeksamen, herunder om bedømmelsen og om karaktergivningen, fastsættes af ministeren.

Stk. 8. Ret til at afholde realeksamen samt til at udstede beviser for denne eksamen kan af ministeren tilstås kommunale eller private skoler på et vist åremål og på nærmere af ministeren fastsatte betingelser.

Stk. 9. De, der ønsker at indstille sig til realeksamen uden at kunne indstilles som

skoleelever ved en eksamensberettiget skole, må indstille sig til eksamen ved en af ministeren nedsat eksamenskommission.

Kapitel 3.

Lærerne.

§ 22.

Stk. 1. For at kunne overtage undervisningen i folkeskolen skal den pågældende have bestået den afsluttende lærerprøve (jfr. dog § 23 og § 25, stk. 1).

Disse regler gælder også lærere, der ansættes i vinterlærerembeder, dog at ueksaminerede vinterlærere, der ved ikrafttræden af lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen havde været i virksomhed i 10 år, kan genansættes uden særlig dispensation.

Lærere, der ansættes i enelærerembeder, skal ved lærereksamen have aflagt fyldestgørende prøve i kristendomskundskab, sang og gymnastik.

Til undervisning i de til kommunale gymnasier knyttede realklasser har de lærere fortrinsvis adgang, der har underkastet sig en skoleembedseksamen. Ingen lærer kan ansættes ved disse skoler, som ikke har underkastet sig en prøve i pædagogik og undervisningsfærdighed.

Med hensyn til betingelserne for ansættelse som aspirant eller tjenestemand i et lærerembede gælder iøvrigt bestemmelserne i lærerlønningssloven af 12. juli 1946 §§ 4 og 42.

Undervisningsministeren er bemyndiget til under særlige forhold at tillade afvigelser fra disse bestemmelser.

Stk. 2. Forsåvidt de ved skoler på landet normerede lærerkræfter ikke kan påtage sig undervisningen i alle de fag, undervisningsplanen omfatter, og der ikke i kommunen kan skaffes et rimeligt timetal til en timelærer med lærereksamen, kan undervisningsministeren tillade, at undervisningen i de pågældende fag besørges af særligt dertil uddannede faglærere.

§ 23.

De i henhold til lov nr. 55 af 30. marts 1892 med senere ændringer uddannede forskolelærerinder og de i henhold til lov nr. 220 af 11. juni 1954 uddannede småbørnslærerinder kan ansættes ved skoler på landet til undervisning af børn i de fire yngste årgange

og ved skoler i købstæder til undervisning af de yngste årgange. Endvidere kan de undervise piger i folkeskolens øvrige klasser i håndgerning og legemsøvelser.

§ 24.

Ved ledighed i de nu bestående pogskelelærerembeder omdannes disse til forskolelærerindeembeder.

§ 25.

Stk. 1. Ved skoler, hvis børnetal ikke overstiger 10, kan undervisningen meddeles af ueksaminerede biskolelærere.

Stk. 2. Ved skoler, hvis børnetal ikke overstiger 20, kan lærerembeder normeres med andenlærerløn og bolig for en ugift.

Stk. 3. Har det gennemsnitlige børnetal i en af de i stk. 1 og 2 nævnte skoler i 2 kalenderår overstøget henholdsvis 10 og 20, skal lærerembedet omdannes til et embede henholdsvis for en eksamineret lærer, eventuelt med andenlærerløn, og for en enelærer.

§ 26.

En lærer kan ansættes som lærer ved en bestemt skole eller ved en kommune eller et skoleforbunds samlede skolevæsen og er i så fald pligtig at gøre tjeneste ved flere skoler indenfor kommunen eller skoleforbundet.

Skoleinspektører, viceinspektører, enelærere og førstelærere ansættes dog altid ved en bestemt skole.

Efter ministerens bestemmelse kan der tillægges en lærer på landet, der gør tjeneste ved flere skoler, en befordringsgodtgørelse, hvis størrelse fastsættes på skoleplanen.

§ 27.

I 1. klasser, hvor antallet af 1. årgangs elever overstiger 20, kan der til hjælp for læreren ansættes en honorarlønnet hjælper. Denne lærermedhjælp må ikke anvendes som vikar eller alene have ansvaret for undervisningen.

§ 28.

Skolekommissionen udfærdiger efter forhandling med fælleslærerrådet et ordensreglement. I dette reglement optages bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes overfor børn, der ikke møder rene i skolen. Undervisningsministeren fastsætter almindelige regler for, hvorledes der skal forholdes overfor elever, der gennem deres opførelse skader skolens arbejde.

AFSNIT III.

Folkeskolen i København.

§ 29.

Stk. 1. Folkeskolen i København består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og en i overensstemmelse med § 17 indrettet eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen.

Stk. 2. For børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, skal der oprettes en særskilt undervisning (særklasser, tung-høreklasser o. lign.).

§ 30.

En kommunal gymnasieskole omfatter en realafdeling, jfr. § 17, og en gymnasielaide-ling, jfr. lov om gymnasieskoler.

§ 31.

Stk. 1. Der udfærdiges for København en skoleplan, der indeholder bestemmelse om

- a. Folkeskolens forskellige afdelinger.
- b. Om der til disse skal være knyttet realklasser og gymnasielaideklasser.
- c. Gennemsnits- og maksimumsklassekvotient for såvel klasser som skoler.
- d. Skoleårets begyndelsestidspunkt.

Stk. 2. Der udarbejdes for København en undervisningsplan, der indeholder bestemmelser om:

- a. Undervisningstiden i de enkelte klasser.
- b. Undervisningsfagene.
- c. Det mål, hvortil der bør nås.
- d. Ferieplanen.

Stk. 3. Såvel skoleplan som undervisningsplan udarbejdes af skoledirektionen og stadfæstes af kommunalbestyrelsen. De kan til enhver tid med kommunalbestyrelsens samtykke ændres.

§ 32.

Læremidler, der benyttes ved undervisningen i folkeskolen, anskaffes til samtlige børn på kommunens regning.

§ 33.

Stk. 1. Om det årlige timetal og skoledagens længde gælder de i § 15, stk. 1 og 2, og § 19 fastsatte regler, således at skoledirektionen, når særlige forhold taler derfor, kan tillade afvigelser fra reglen om, at skoledagen for hovedskolens 5.—8. årgang

og for realafdelingen ikke må overstige 6 klokketimer daglig.

Stk. 2. Om undervisningsfagene i hovedskolen gælder de i § 16 fastsatte regler, således at de undervisningsministeren i denne bestemmelse tillagte beføjelser tilkommer kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Om optagelsen i realafdelingen, undervisningen i denne og om realeksamen gælder de i §§ 18, 20 og 21 fastsatte regler.

§ 34.

Ved beregningen af statstilskud til Københavns kommunes skolevæsen i henhold til lov nr. 675 af 22. december 1919 medregnes til statens bidrag til lærerlønninger udenfor København det særlige bidrag til hovedskolens 8. klasse i henhold til § 16, stk. 6.

§ 35.

I alle klasser bør der lægges mest mulig vægt på elevernes opøvelse til selvvirksomhed.

§ 36.

Stk. 1. Den årlige undervisning i hver klasse afsluttes med en årsprøve.

Stk. 2. Skoledirektionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel.

§ 37.

For at kunne overtage undervisning i folkeskolen i København skal den pågældende have bestået den afsluttende lærerprøve.

Til undervisning i de til kommunale gymnasier knyttede realklasser har de lærere fortrinsvis adgang, der har underkastet sig en skoleembedseksamen. Ingen lærer kan ansættes ved disse skoler, som ikke har underkastet sig en prøve i pædagogik og undervisningsfærdighed.

Skoledirektionen kan under særlige forhold tillade afvigelser fra disse bestemmelser.

§ 38.

En lærer ansættes som lærer ved kommunens samlede skolevæsen og er pligtig at gøre tjeneste ved flere skoler indenfor kommunen.

§ 39.

Skoledirektionen kan efter forhandling med fælleslærerrådet udfærdige et ordensreglement. I dette reglement optages bestemmelser om, hvorledes der skal forholdes

overfor elever, der gennem deres opførsel skader skolens arbejde, samt hvorledes der skal forholdes overfor børn, der ikke møder rene i skolen.

AFSNIT IV.

Fælles bestemmelser.

Kapitel I.

Undervisningspligt og skolepligt.

§ 40.

Stk. 1. Undervisningspligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år.

Stk. 2. Et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse, når dette forlanges af den for dets skolegang ansvarlige; det stilles da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør, som om det var fyldt 7 år før skoleårets begyndelse.

Stk. 3. Børn, der er ude over den undervisningspligtige alder, men som har begyndt undervisningen i hovedskolens 8. klasse, kan kun med skolekommissionens — for Københavns vedkommende skolenævnets — samtykke udskrives af skolen før denne undervisnings afslutning.

§ 41.

Ansvar for, at et undervisningspligtigt barn modtager fyldestgørende undervisning, har den, til hvis husstand barnet hører.

§ 42.

Stk. 1. Pligt til at søge folkeskolen har ethvert undervisningspligtigt barn, der ikke på anden måde får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen.

Stk. 2. Når et undervisningspligtigt barn indmeldes i en anerkendt privatskole, eller den for barnets undervisning ansvarlige skriftlig overfor skolekommissionen, i København skoledirektionen, erklærer selv at ville sørge for dets undervisning, kan barnet ikke fordres indskrevet i folkeskolen; foretages et sådant skridt af andre end dem, der

har forældremyndigheden over barnet, skal den tiltrædes af disse.

Stk. 3. Anerkendte privatskoler er sådanne, der opfylder de i lov nr. 416 af 12. juli 1946 fastsatte betingelser for statstilskud, samt andre skoler, der af skoledirektionen, for købstæderne af kommunalbestyrelsen, anerkendes som sådanne, og endvidere eksamensberettigede realskoler.

Det påhviler lederen af en anerkendt privatskole ved hvert skoleårs begyndelse at tilstille skolekommissionen, i København skoledirektionen, en fortegnelse over alle børn i skolen.

§ 43.

Stk. 1. Samtlige undervisningspligtige børn, der ikke er indmeldt i en anerkendt privatskole, eller med hensyn til hvilke den i § 42, stk. 2, omhandlede erklæring ikke er afgivet, indskrives ved undervisningspligtens indtræden i folkeskolen.

Stk. 2. Indmeldes barnet senere i en anerkendt privatskole, eller afgives den nævnte erklæring efter barnets indskrivning i folkeskolen, skal det påny udskrives af denne.

Lov nr. 168 af 17. maj 1916 § 1, lov af 2. maj 1855 § 1 og lov om borger- og almueskolevæsenet i København af 29. december 1857 § 4 ophæves; lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn § 5, stk. 3, og § 11, 2), er gældende for Københavns kommune, hvor skoledirektionen varetager skolekommissionens hverv med hensyn til privat underviste børn.

§ 44.

Stk. 1. Lærerne fører ved forsømmelseslister kontrol med, at de i folkeskolen indskrevne børn følger undervisningen. Skolens leder fordeler dette arbejde mellem skolens lærere. På forsømmelseslisterne skal det angives, om der har været lovlig grund til forsømmelsen eller ikke.

F. t. l. om folkeskolen.

Stk. 2. Denne kontrol omfatter også hovedskolens 8. klasse, idet de børn, der deltager i denne undervisning, betragtes som skolepligtige, så længe de ikke er udskrevet af skolen, jfr. § 40, stk. 3.

Stk. 3. Det påhviler den for et barns undervisning ansvarlige personligt eller skriftligt at meddele skolen underretning om grunden til barnets forsømmelser; ved længere tids sygdom eller ved gentagne kortere forsømmelser på grund af sygdom kan lægeattest forlanges.

§ 45.

Stk. 1. Ved hveranden måneds begyndelse giver skolens leder skolekommissionen — i København skolenævnet — meddelelse om forsømmelserne i de 2 foregående måneder.

Stk. 2. Skønnes det, at der er grund til at påtale forsømmelser, kan skolekommissionen inden 8 dage indkalde de for de pågældende børns undervisning ansvarlige til at give møde for skolekommissionen — i København skolenævnet — og afgive forklaring. Samlever forældrene i ægteskab, indkaldes de begge.

Stk. 3. På dette møde kan sagen enten slttes uden påtale eller med en advarsel, eller der kan ikendes de pågældende en bøde på 1 kr. for hvert barn for hver forsømt dag, hvilket beløb i gentagelsestilfælde kan stige indtil 3 kr. for hvert barn og hver dag; bøde ikendes altid, hvis den for undervisningen ansvarlige har undladt at give møde efter tilsigelsen uden at have anmeldt lovligt forfald; bøderne tilfalder kommunekassen.

Har barnet forsømt skolen, fordi det i skoletiden er anvendt til erhvervsmæssigt arbejde, kan skolekommissionen — i København skolenævnet — beslutte, at sagen skal oversendes til politiet til behandling efter reglerne i lov nr. 343 af 6. maj 1921 § 19, jfr. § 36.

Stk. 4. Udreder den pågældende ikke den ikendte bøde, kan denne inddrives ved udpantning, og de bøder, der ikke indkommer herved, bliver at afsone i overensstemmelse med de i straffeloven af 15. april 1930 § 55 indeholdte forskrifter. I tilfælde af afsoning sammenlægges bøderne for alle de børn, for hvis skolegang een person har ansvaret; er forældrene de ansvarlige og

samlever de i ægteskab, anses faderen for den ansvarlige.

Stk. 5. De i henhold til stk. 2 og 3 truffne beslutninger er endelige og kan ikke indankes for højere myndighed.

En redegørelse for skolekommissionens — i København skolenævnene — behandling af forsømmelserne forelægges hvert fjerdingår for kommunalbestyrelsen (i København skoledirektionen), der afgør, om skolekommissionen — i København skolenævnene — fremtidig skal ændre deres fremgangsmåde.

§ 46.

Stk. 1. Ønskes et undervisningspligtigt barn udmeldt af folkeskolen eller en privat skole, påhviler det den for barnets undervisning ansvarlige at anmelde dette for lederen af den pågældende skole med angivelse af, hvor barnet fremtidig skal have undervisning. Skolens leder udfærdiger da et bevis for, at anmeldelse er sket, indeholdende den ved anmeldelsen givne oplysning om barnets fremtidige undervisning samt oplysning om barnets fødselsdag, vaccination og klasse i overensstemmelse med skolens protokol. En afskrift af dette bevis sendes af skolens leder til den skole, i hvilken barnet efter angivelsen fremtidig skal undervises; såfremt skolen ikke kan angives eller barnet agtes undervist hjemme, sendes afskriften til skolekommissionen på det pågældende sted — i København til skoledirektionen.

Stk. 2. Det påhviler den for barnets undervisning ansvarlige senest 8 dage efter udmeldelsen enten at lade barnet indskrive til undervisning i en folkeskole eller en anerkendt privatskole eller at afgive den i § 42, stk. 2, omhandlede erklæring til skolekommissionens formand i den kommune, hvori han er hjemmehørende — i København skoledirektionen; det i nærværende paragrafs stk. 1 omhandlede bevis afleveres samtidig til henholdsvis skolens leder og skolekommissionens formand — i København til skoledirektionen.

Stk. 3. Finder sådan anmeldelse ikke sted, drager skolekommissionen i den kommune, hvortil flytning er sket — i København skoledirektionen — omsorg for, at barnet opføres på forsømmelseslisterne fra

8.-dagen efter dets udmeldelse af den tidligere skole at regne, forsåvidt folke-registeret på forespørgsel bekræfter, at barnet er tilflyttet kommunen. Viser det sig, at barnet ikke er tilflyttet kommunen, tilbagesendes beviset til den pågældende skoleleder i fraflytningskommunen, der indberetter sagen til skolekommissionen.

Kapitel 2.

Andre bestemmelser.

§ 47.

Stk. 1. En kommune inddeles som regel i skoledistrikter, jfr. herved § 2, stk. 3. Det skal i så henseende tilstræbes, at børnene som regel i de 3 første årgange ikke får mere end 2½ km til skole og i de følgende 4 til 5 årgange ikke mere end 3½ km. Skolekommissionen kan med kommunalbestyrelsens samtykke tillade, at børn søger skolen i et andet distrikt end det, hvortil de hører.

Stk. 2. Når de i stk. 1 anførte afstande overskrides, kan skoledirektionen forlange, at kommunen drager omsorg for, at fjernereboende børn ved ruteautomobil eller på anden måde befordres til skolen. Indrettes sådan befordring derefter på en af skoledirektionen godkendt måde, tilskyder skolefonden halvdelen af de dertil medgående udgifter; af dette beløb refunderer statskassen halvdelen.

§ 48.

Stk. 1. Det påhviler kommunen at drage omsorg for, at alle undervisningspligtige børn, hvis forældre ønsker dem indskrevet i folkeskolen, kan få fyldestgørende undervisning.

Stk. 2. Drejer det sig om enkelte børn fra fjerntliggende og svagt befolkede dele af kommunen, hvis forældre ikke har evne til at sørge for deres oplærelse og børnene ikke med rimelighed kan henvises til bestående skoler i kommunen, må kommunalbestyrelsen drage omsorg for, at børnene på anden måde får fyldestgørende undervisning.

Hvis der i sådanne tilfælde er en skole i en nabokommune, til hvilken børnene med rimelighed kan henvises, er denne kommune pligtig at modtage børnene i skolen, hvis

dette kan ske indenfor skolens rammer, uden at udvidelse enten med hensyn til lærerkræfter eller lokaler bliver nødvendig. Børnenes hjemstedskommune skal da til skolekommunen betale en afgift svarende til skolekommunens gennemsnitlige udgift pr. barn i den pågældende skole; denne afgift fastsættes af skoledirektionen — forsåvidt angår købstadkommunerne, af undervisningsministeriet.

Kan en sådan ordning ikke træffes, drager kommunen efter forhandling med forældrene omsorg for den fornødne særundervisning for det pågældende barn. Når denne ordning er godkendt af skoledirektionen (undervisningsministeriet), bidrager skolefonden med et beløb svarende til $\frac{1}{3}$ af de dertil medgående udgifter; af dette beløb refunderer statskassen halvdelen. Samme regel følges, når der på grund af et barns svagelighed af en kommune må indrettes særundervisning for barnet. For Københavns vedkommende afholdes udgiften med $\frac{1}{2}$ af kommunen og $\frac{1}{2}$ af statskassen. Medfører barnets helbredstilstand, at det må tage langvarigt ophold til behandling udenfor sin hjemstedskommune, afholdes udgiften til særundervisning af hjemstedskommunen med tilskud af skolefonden efter de ovenfor givne regler.

§ 49.

Stk. 1. Når et barn i hovedskolen tilhører folkekirken, kan dets forældre ved et skoleårs begyndelse skriftligt til skolekommissionen — i København skoledirektionen — erklære, at de ønsker selv at sørge for barnets undervisning i kristendomskundskab, og barnet fritages da for skolens kristendomsundervisning, når en af folkekirkens præster erklærer, at han overtager tilsynet med barnets undervisning i kristendomskundskab. Samlever forældrene i ægteskab, skal erklæringen om barnets fritagelse for kristendomsundervisning i skolen være underskrevet af dem begge i forening.

Stk. 2. Børn i hovedskolen, der ikke tilhører folkekirken, skal, når forældrene forlanger det, fritages for deltagelse i skolens kristendomsundervisning, og tilsynet med deres religiøse opdragelse påhviler derefter, når børnene tilhører et trossamfund udenfor folkekirken, dette trossamfund. Det påhviler dog forældre eller værge at drage

omsorg for, at barnet, hvadenten det tilhører et trossamfund eller ikke, ikke savner oplysning om de almindelige regler for livet i et ordnet samfund. Forsømmes barnet i så henseende, må skolen give det den fornødne undervisning.

Stk. 3. Elever i realafdelingen, der ikke tilhører folkekirken, skal helt eller delvis fritages for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fræmsætter forlangende derom.

§ 50.

Hvis en fastansat lærer eller biskolelærer, hvem det påhviler at undervise i kristendomskundskab eller i religion, ønsker sig fritaget for at meddele denne undervisning og derom indsender motiveret andragende til skolekommissionen — i København skoledirektionen — skal denne, hvis sagen ikke kan ordnes på tilfredsstillende måde ved ombytning af timer mellem skolens lærere, overdrage kristendomsundervisningen til en af skoledirektionen — for købstæder af kommunalbestyrelsen — godkendt person for et honorar, der skal svare til lærerens samlede lønning pr. undervisningstime.

Honoraret udredes af læreren.

§ 51.

Med hensyn til børn af medlemmer af trossamfund udenfor folkekirken, hvis lære gør afvigelser fra de i denne lov indeholdte bestemmelser til en samvittighedssag for forældrene, kan undervisningsministeren efter indhentet erklæring fra de stedlige skolemyndigheder tillade afvigelser fra lovens bestemmelser om undervisningens ordning på nærmere fastsatte betingelser.

For Københavns vedkommende træffes sådan bestemmelse af skoledirektionen efter nærmere af undervisningsministeren givne regler.

§ 52.

Tiden for konfirmationsforberedelsen fastsættes udenfor København ved forhandling mellem skolekommissionen og præsterne i kommunen, i København ved forhandling mellem skoledirektionen og provsterne. I denne forhandling deltager alle lederne af offentlige og private skoler i kommunen. Den fornødne tid til konfirmationsforberedelse skal sikres denne, og ved fastlæggelse

af tiden bør det iagttages, at skolens arbejde lider mindst muligt afbræk.

§ 53.

Stk. 1. Ved enhver skole, der underviser børn over 12 år, skal der inden 1. april 1958 være indrettet en gymnastiksal med tilhørende omklædningsværelser og badeindretning, hvorhos enten legepladsen skal udvides til en sådan størrelse, at den kan anvendes til boldspil, eller adgang på anden måde skaffes børnene til at øve idræt.

Stk. 2. Før undervisningen i gymnastik — skolestuegymnastik dog undtaget — skal hvert barn fra 4. skoleår og opefter foretage omklædning, og øvelserne skal foregå i gymnastikdragt.

En sådan skal som regel anskaffes, renholdes og vedligeholdes af forældrene, men skal stilles til rådighed af kommunen for de børn, hvis forældre forlanger det.

Stk. 3. I enhver kommune skal der inden 1. april 1958 ved kommunalbestyrelsens foranstaltning udlægges en bekvemt beliggende større plads til lege og boldspil samt anden idræt for skolerne og den voksne ungdom; pladsen skal have en til formålet passende form og være tilbørlig afvandet og planeret.

Stk. 4. Fritagelse for opfyldelsen af de i denne paragrafs stk. 1 og 3 nævnte pligter kan kun indrømmes en kommune, når kommunalbestyrelsen overfor undervisningsministeren godtgør, at der på anden måde er sikret skolernes elever og den voksne ungdom adgang til en passende gymnastiksal eller idrætsplads.

§ 54.

Stk. 1. Intet skolepligtigt barn må anvendes til erhvervsmæssigt arbejde forud for skoletiden på de dage, det skal gå i skole.

Stk. 2. Efter de i lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse § 38, stk. 3, og lov nr. 227 af 11. juni 1954 om arbejderbeskyttelse indenfor handels- og kontorvirksomhed § 17, stk. 3, givne regler kan kommunalbestyrelsen efter forhandling med skolekommissionen, skolencævnene, hvor sådanne findes, og fælleslærerrådet udfærdige en vedtægt, der forbyder eller begrænser anvendelsen af børn til den ved lovenes § 38, stk. 2, og § 17, stk. 2, tilladte budtjeneste.

Stk. 3. Ved erhvervsmæssigt arbejde for-

stås i denne lov arbejde mod vederlag udenfor barnets hjem.

Stk. 4. Overtrædelse af de i denne paragraf fastsatte bestemmelser behandles som skoleforsømmelser i overensstemmelse med reglerne i § 45.

§ 55.

Stk. 1. Omrejsende personer, der ønsker at give forestillinger eller udøve nogen anden virksomhed, hvortil politiets tilladelse udkræves, og som medfører børn i den undervisningspligtige alder, skal for politimesteren fremlægge en ikke over et år gammel bevidnelse fra skolekommissionen — for København skoledirektionen — på deres hjemsted om, at de pågældende børn modtager en efter deres alder forsvarlig undervisning; forelægges en sådan bevidnelse ikke politimesteren, sender denne meddelelse herom til skolekommissionen på hjemstedet.

Stk. 2. Har en sådan person ikke noget fast hjemsted, eller drejer det sig om andre omrejsende, skal de ved skoleårets begyndelse overfor skolekommissionen på det sted, hvor de opholder sig, gøre rede for børnenes undervisningsforhold.

§ 56.

Stk. 1. I enhver skole skal der inden 1. april 1958 være indlagt vand med haner til håndvask.

Stk. 2. Skoledirektionen kan efter forhandling med sundhedsstyrelsen påbyde foretaget sådanne ændringer ved skolernes toiletter, at disse kommer i en sundhedsmæssigt tilfredsstillende stand; det skal i så henseende tilstræbes, at der, samtidig med at det i stk. 1 omhandlede vandindlæg finder sted, indrettes vandklosetter.

Stk. 3. Det kan forlanges, at børnene benytter skiftesko i undervisningstimerne; det påhviler kommunen at anskaffe skiftesko til de børn, hvis forældre ønsker det.

Stk. 4. Er der til kommunens skolevæsen knyttet skoletandpleje, skolebespisning eller skolebadning, optages de nærmere bestemmelser herom på skoleplanen.

§ 57.

Stk. 1. Benyttelse af en skoles lokaler til andet formål end skolens undervisning må kun ske i det omfang, hvori det er foreneligt med skolens tarv.

Bestemmelse i så henseende træffes af kommunalbestyrelsen efter indstilling af skolekommissionen, der forinden skal indhente lærerrådets erklæring; opstår der spørgsmål om, hvorvidt brugen af skolelokaler strider imod skolens tarv, skal sagen forelægges skoledirektionen, for så vidt angår købstadkommunerne undervisningsministeriet, til endelig afgørelse.

Stk. 2. Alle lokaler, til hvis opførelse der er givet statstilskud i henhold til nærværende lovs § 60, skal af kommunalbestyrelsen stilles til rådighed for undervisning og oplysning, der tilbydes kommunens beboere, efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

§ 58.

Stk. 1. De til opførelse af skolebygninger, gymnastikhuse og lærerboliger samt til anlæg af haver for lærerne, lege- og gymnastikpladser, idrætspladser og skolehaver fornødne grundstykker kan erhverves ved ekspropriation; hvor der i en kommune endnu findes uudskiftet fællesjord, kan de fornødne arealer heraf fordres udlagt uden vederlag.

Stk. 5. Ekspropriation foretages i landkommunerne efter de regler, som måtte indeholdes i kommunens bygningsreglement eller vejvedtægt om afståelse af grund til veje.

I landkommuner, for hvilke ingen sådanne bestemmelser er stadfæstet, foretages ekspropriationen af en landvæsenskommission, der i overværelse af et medlem af skoledirektionen træffer afgørelse om, hvilke grundstykker ekspropriationen skal omfatte; for så vidt forlig om disses afståelse ikke kan opnås, skal erstatningen fastsættes af de i henhold til lov nr. 108 af 3. april 1925 § 22 beskikkede jordboniteringsmænd efter de i den nævnte lovs §§ 24—26 og § 28 iøvrigt indeholdte regler om vurderingers foretagelse og om omvurderinger.

Stk. 3. For Københavns vedkommende foretages ekspropriationen efter de i lov om gader, veje og vandløb i København af 14. december 1857 § 10, jfr. lov nr. 85 af 31. marts 1926 § 2, givne regler.

Stk. 4. I købstadkommuner foretages ekspropriationen efter reglerne i § 23 i købstadkommunalloven af 25. marts 1933, dog at ekspropriationen i købstæder, for hvilke der ikke er stadfæstet vedtægts-

bestemmelser om taksation ved afståelse af grunde til gader og veje, foretages efter de foran for København angivne regler, men således at 2 medlemmer af vurderingskommissionen udnævnes af retskredsens civildommer i stedet for af præsidenten i Københavns Byret.

§ 59.

Alle med skolevæsenets ordning og drift forbundne udgifter affholdes af kommunen, for så vidt der ikke i henhold til lovgivningen er udtrykkelig hjemmel for, at udgiften helt eller delvis påhviler staten, skolefonden eller andre.

§ 60.

Stk. 1. Til hjælp til dækning af de årlige udgifter, der i medfør af nærværende lov måtte blive påført kommuner udenfor København, Frederiksberg og Gentofte til forrentning og afbetaling af lån i anledning af opførelse af nye eller tilbygning til ældre skolebygninger, giver staten, for så vidt planer og tegninger til de pågældende byggearbejder er godkendt af skoledirektionen, for købstædernes vedkommende af byrådet, et tilskud svarende til den årlige ydelse, der betales af lånet, dog kun i forhold til følgende beløb:

Til gymnastiksal med inventar ikke over	20 000 kr.
- sløjdelokale med inventar og øvrige udstyr ikke over	10 000 -
- skolekøkken med inventar og øvrige udstyr ikke over	10 000 -
- skolelokale med inventar ikke over	9 500 -
- bibliotek og læsestue med inventar og øvrige udstyr ikke over	10 000 -
- et lokale, udelukkende beregnet til undervisning af ungdom over den undervisningspligtige alder, med inventar ikke over	9 500 -
- skolehaver ikke over	500 -
- idrætsplads, for så vidt der ikke opnås direkte tilskud til pladsens anlæg i medfør af stk. 3 i nærværende paragraf, ikke over	2 000 -

Stk. 2. Til en skole, der i henhold til reglerne i lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. § 48 indrettes til

samlingssted for ungdommen („ungdomsgård“), ydes der, for så vidt planerne og tegningerne til dette byggearbejde er godkendt af undervisningsministeriet, tilskud efter de i nævnte lov givne bestemmelser, således at der foruden til de i nærværende paragrafs stk. 1 nævnte lokaler m. v. kan gives forrentnings- og afbetalingstilskud til en ved en sådan skole opført forsamlingsaal i forhold til et beløb af ikke over 15 000 kr.

Stk. 3. Til indretning af svømmebassiner og idrætspladser til brug for skolebørnene og den voksne ungdom, der anlægges efter en af undervisningsministeren godkendt plan, kan der gives tilskud af 75 pct. af den hertil medgåede udgift, dog ikke over 6 000 kr. til et svømmebassin og 4 000 kr. til en idrætsplads.

Stk. 4. De lån, der optages til dækning af de i stk. 1 og stk. 2 omhandlede udgifter, skal være afsluttet på sådanne vilkår, at de er tilbagebetalt i et tidsrum af højst 28 år og afdrages med lige store afdrag årlig.

Stk. 5. De nærmere regler om tilskuddenes beregning og ubetaling fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 6. Det er en betingelse for tilskud efter nærværende paragraf, at planer og tegninger til det pågældende byggearbejde indsendes til skoledirektionen til godkendelse inden 1. april 1953, for købstadkommunernes vedkommende, at planer og tegninger godkendes endeligt af byrådet inden nævnte dato, og det er endvidere en betingelse for tilskud, at arbejdet er fuldført, så det står rede til brug senest 1. april 1958.

§ 61.

Undervisningsministeren er bemyndiget til for kommuner, der ønsker at iværksætte et forsøgsarbejde indenfor folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i denne lovs afsnit II og III indeholdte bestemmelser angående folkeskolens (hovedskolens og realafdelingens) ordning og undervisnings ordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål. For realafdelingens vedkommende kan kun sådanne afvigelser godkendes, som ikke har til følge, at elevernes muligheder for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i andre henseender forringes.

§ 62.

Stk. 1. De i nærværende lov fastsatte bestemmelser træder i kraft således, at 6. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, senest oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958—59, ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, dog senest fra begyndelsen af skoleåret 1959—60. Oprettelsen af de følgende klassetrin efter nyordningen og afviklingen af de efter de nu gældende regler påbegyndte klasser afpasses herefter. 1. eksamensfri mellemskoleklasse og 1. eksamensmellemskoleklasse kan således sidste gang oprettes ved begyndelsen af skoleåret 1957—1958, medens de til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole i henhold til folkeskolelovens § 2, stk. 2, knyttede kursus til den almindelige forberedelseseksamen og den samme sted omhandlede fortsættelsesklasse sidste gang vil kunne oprettes ved begyndelsen af skoleåret 1959—60. Undervisningsmini-

steren er dog bemyndiget til, hvor særlige omstændigheder taler herfor, at dispensere fra de foran fastsatte frister for kommuner, der måtte ønske at fortsætte, eventuelt oprette kursus til den almindelige forberedelseseksamen, forsåvidt angår de børneårgange, der har begyndt deres skolegang ved lovens bekendtgørelse.

Stk. 2. Nærværende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning bringes til anvendelse her med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

Stk. 3. Bestemmelserne i lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen med senere ændringer afløses af bestemmelserne i nærværende lov, efterhånden som de nye klasser, skoleafdelinger og eksaminer træder i stedet for de nu eksisterende.

Stk. 4. De nærmere ikrafttrædelses- og overgangsregler fastsættes af undervisningsministeren.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Dette lovforslag tager sigte på at ændre folkeskolens opbygning (struktur). Det væsentlige i en skoles liv og arbejde kan vel leve uafhængigt af den ene eller anden struktur; det hænger sammen med skolens ånd og lærerens indsats. Men det er dog ubestrideligt, at strukturen kan have en indflydelse på skolens liv, og dersom der opstår vanskeligheder som følge af en uheldig skoleopbygning, må det være lovgivningens opgave at gennemføre hensigtsmæssige ændringer.

Skolens ordning grunder sig på folkeskoleloven (lov nr. 160 af 18. maj 1937) og almenskoleloven (lov nr. 62 af 24. april 1903). Efter denne ordning er folkeskolen en 7-årig (evt. 8-årig) skole, der kan deles i grundskole eller forskole og hovedskole eller grundskole og eksamensfri mellemskole, eventuelt eksamensskole. Men folkeskolens ordning er dog fremfor alt præget af, at man foretager en afgørende deling af børnene i 11—12 års alderen efter 5 (eller 4) års skolegang; ved denne deling udskilles de børn, som kan blive elever i eksamensskolen. Denne deling af børnene har sat sit præg på folkeskolen både i det (de) år, der går nærmest forud for delingen, og på de år, der kommer efter.

Ordningen har medført en række uheldige forhold, som stiller børnene og skolen ringere, end

tilfældet behøvede at være. Disse forhold hænger indbyrdes nøje sammen og kan opregnes i følgende punkter:

1. Det er uheldigt, at folkeskolen i nogle henseender kan blive opfattet som en forberedelse til en afgørende, eksamensagtig prøve i 5. (4.) skoleår. Herved kan eksamensskolen og dens krav komme til at præge folkeskolen stærkere end rimeligt.

2. Det er uheldigt, at den del af den eksamensfri folkeskole, som ligger efter optagelsesprøven til eksamensmellemskolen, opfattes som en diskvalificerende skoleform. Når så stor en del af børnene faktisk kommer ind i eksamensmellemskolen, uanset at de senere i et vist omfang falder fra, bliver den del af børnene, der ikke kommer ind i eksamensskolen, let opfattet som dem, der ikke duer. Får de også selv den indstilling, er stor skade sket.

Den her nævnte vanskelighed føles stærkt både i byskole og landsbyskole. Den er så afgørende, at man undertiden fristes til at tale om, at der er nød på færde, og her ligger det afgørende motiv til — om muligt — at bøde på forholdene ved en ændring af skolens struktur. For selvom strukturen ikke kan bære hele skylden, er det dog rimeligt at ændre, hvis den blot bærer nogen.

I byskolen mærkes vanskelighederne i 1. og 2. (evt. 3.) klasse i den eksamensfri mellemskole.

Der er her ofte tale om disciplinkrise, om skoletræthed, og timerne i disse klasser kan undertiden føles som en byrde både for eleverne og lærerne. Det er en samfundsskade, at der hvert år sendes mange børn ud af den eksamensfri mellemskole med en stærk modvilje mod skolen og mod de værdier, som skolen vil pege på og føre ind i, og som skolen netop i de afsluttende skoleår skulle bringe eleverne i et positivt forhold til.

Enhver bestemmelse, der kan ændre disse uheldige forhold til det bedre, om så blot en smule, er værd at kæmpe for.

I landsbyskolen medfører ordningen, at en del af landsbyens elever fra 11—12 års alderen hver dag må rejse til en eksamensskole, ikke fordi eksamensskolen i og for sig er bedre, ikke heller fordi alle disse elever fuldfører eksamensskolen, (også her er der et vist frafald, når den undervisningspligtige alder er forbi), men fordi delingen ved mellemskolens begyndelse er så afgørende. Kommer man ikke med fra 1. mellem, kommer man aldrig med, eller bliver i hvert fald sinket. For en sikkerheds skyld prøver altså mange, og en så stor del af landsbyskolens elever flytter til eksamensskolen i den nærmeste købstad eller stationsby, at det kan volde vanskelighed at gennemføre en god undervisning for de tilbageblevne elever. Både lærere og elever mangler det incitament, som de bortdragne elever var. For de elever, der rejser til eksamensskolen, er forholdene heller ikke de bedste. Rejselivet er en stor byrde både for børnene og for deres hjem.

Dér, hvor der består det rette forhold mellem skolen og hjemmene, og hvor der er gode lærerkræfter, må den mindre sogneskole også betegnes som en god skoleform. Noget af Danmarks bedste skoleliv er levet i landsbyens sogneskole, og det må derfor være betænkeligt at opretholde eller gå ind for en opbygning af skolevæsenet, der på forhånd slår denne skoleform itu.

3. Det er uheldigt for eksamensskolen, at for mange elever optages i den. Selv med anerkendelse af, at det moderne samfund har større behov for teknisk og bogligt uddannede, end tidligere tider måske havde, er der ingen tvivl om, at for mange elever optages i eksamensskolen. Det ses bl. a. af det store frafald, som finder sted. I mange menneskers bevidsthed er eksamensmellemskolen blevet en slags finere folkeskole, som ikke blot søges af elever, der vil tage en eksamen og søge en boglig uddannelse, men også af mange, der ikke kan eller vil gennemføre en eksamensuddannelse. Derfor er som ovenfor nævnt den eksamensfri skole blevet diskvalificerende. Men det stiller også eksamens-

skolen uheldigt, at den må prøve at få en gruppe elever med, som alligevel falder fra i 2. eller 3. mellemskoleklasse, ligesom disse elever stilles uheldigt derved, at de ikke får en afrundet og afsluttet skolegang. De skoler, som har et særlig velsorteret elevmateriale, (det gælder for eks. nogle gymnasiemellemskoler), mærker meget lidt til de nævnte vanskeligheder.

4. Mange anser det for uheldigt, at erhvervsvalget skal finde sted i 11—12 års alderen efter 4—5 års skolegang og ønsker valget udsat i hvert fald et år, helst to. Der er naturligvis pædagogiske fordele ved at dele børnene på et tidligt tidspunkt, da børn jo er forskellige både med hensyn til arbejdstempo og evner, og hvor klassens elevtal muliggør det, vil vel enhver lærer differentiere overalt og så tidligt som muligt og nærme sig en individuel undervisning, så meget han kan, for at enhver elev kan udvikle sine evner bedst muligt. Men delingen ved overgangen til mellemskolen er ikke blot en pædagogisk, men som forholdene er blevet, er den tillige et erhvervsvalg. Et misligt udfald af denne prøve vil i det mindste sinke eleven et år. Prøven føles altså meget afgørende. Og jo mere den eksamensfri del af folkeskolen opfattes som en diskvalificerende skoleform, jo mere vil denne prøve opfattes som afgørende for de senere erhvervsmuligheder; og jo mere afgørende prøven bliver, jo mere urimeligt føles det, at den finder sted i så tidlig en alder.

En ændring af strukturen må da sigte mod følgende mål:

1. Den eksamensfri folkeskole må styrkes og have sit mål i sig selv.
2. Delingen af børnene må udskydes, (eventuelt til efter den undervisningspligtige alder).
3. Antallet af børn i eksamensskolen må begrænses til de elever, der menes at kunne fuldføre eksamensuddannelsen.
4. Den eksamensfri folkeskoles ældste klasser må stilles så gunstigt som muligt.
5. Landsbyskolens mulighed for at beholde eleverne igennem hele den undervisningspligtige alder må ikke afskæres ved selve strukturen.
6. Der må tilvejebringes en rimelig og ensartet mulighed for overgang fra folkeskole til eksamensskole.

Ud fra disse almindelige betragtninger og som et forsøg på at løse den således skitserede opgave fremsætter partiet venstre da foranstående lovfor-slag.

Det er udarbejdet af et udvalg, som har fået megen værdifuld hjælp af skolefolk og til lovforsla-gets endelige formulering en ligeledes meget på-

skønnet assistance af undervisningsministeriets embedsmænd.

Dette lovforslag har som sin første hovedtanke haft en 7-årig hovedskole, og denne skole bør efter vor opfattelse være det centrale i vor skoles opbygning. Den er hele folkets skole; af dens sundhed afhænger meget; den bør derfor have de bedste mulige kår. Dertil kommer, at dersom hovedskolen er god, vil det virke ind således, at eksamensskolens forhold af sig selv bliver gode.

Navnet *hovedskolen* er i dette forslag brugt som betegnelse for folkeskolens 7 normale årgange (evt. 8). Naturligvis ligger der ingen særlig vægt på navnet. Men ordet „folkeskolen“ bør efter vor opfattelse — som i loven af 1937 — omfatte både eksamensfri skole og eksamensskole, og da den almindelige 7-årige skoleform efter vor tanke bør være hovedskolen, valgte vi denne betegnelse, vel vidende at ordet betegner noget andet i gældende lov og i andre skolelovsforslag.

Ligeledes har vi valgt at kalde den 4-årige eksamensafdeling for *realskolen* (eller realafdelingen). Dette navn er almindeligt i praksis mange steder; skolen skal føre til en realeksamen og tænkes som en helhed; derfor var det naturligt at kalde dens 4 klasser med samme navn. Heller ikke på dette navn ligger der nogen vægt, det er valgt og gennemført i forslaget for at undgå længere og mere uheldige begreber (folkeskolens eksamensafdeling o. lign.).

Det 8. skoleår er efter gældende lov muligt, hvor et vist antal elever melder sig til klassen. Vi har ikke ønsket at foreslå nogen ændring heri. Det bør fremdeles være muligt for en kommune at oprette en klasse for 8. (og evt. 9.) skoleår, og det bør være en pligt for en kommune, hvor mindst 10 elever begærer optagelse i en sådan klasse. Derimod har vi ikke ment det forsvarligt at gå ind for et tvungent 8. skoleår, altså en udvidelse af undervisningspligten med eet år fra 7 til 8 år.

1. I vort land, hvor traditionen for en senere ungdoms- og voksenundervisning i ungdomsskole, efterskole eller på højskole er så stærk, skønnes det ikke påkrævet med en længere skoletid.

2. Mange erfarne skolefolk taler så stærkt om skoletræthed i de ældste hovedskoleklasser, at det må være betænkeligt at gøre endnu et år tvungent. De elever, der ikke er skoletrætte, har jo den rigelige frivillige mulighed for en 8. klasse.

3. Med den nuværende lokaleknaphed og med den stærke lærermangel synes den aktuelle situation mindst af alt at gøre en udvidelse af skoletiden forsvarlig. — Vi ser bort fra, at et 8. skoleår naturligvis også vil betyde en større udgift til skolevæsenet, for

hvis denne ændring iøvrigt var rigtig, burde et økonomisk synspunkt spille den mindste rolle.

4. Hvis praksis ad åre viser, at 8. skoleår overalt indføres frivilligt eller der fremsættes tvingende grunde af pædagogisk eller samfundsmæssig art, kan man jo til den tid let gøre et 8. skoleår obligatorisk. Nærværende forslag er udformet således, at et 8. skoleår ikke er nødvendigt for dets virkeliggørelse, men det 8. år kan let bygges ovenpå den 7-årige hovedskole.

Den anden hovedtanke har været, at hovedskolen skulle være en almindelig skole, der sigter på børnenes almindelige menneskelige udvikling. Den skal ikke have sit mål i nogen eksamen, den skal ikke have et særligt fagligt præg, heller ikke i de ældste klasser. Efter vor opfattelse ligger den rent faglige undervisning udenfor folkeskolens opgaveområde, og den magtes heller ikke af lærerne, ligesom den ikke er forudsat i den nugældende lovgivning om læreruddannelsen. Der er intet i vejen for at optage praktisk betonedede fag på skemaet i de sidste klasser, men hovedsynspunktet må være, at det skal være fag, som børnene kan have brug for, uanset hvilket erhverv de siden måtte vælge, og faget skal ikke uddanne til noget bestemt erhverv. Erhvervsvalget som sådant må ligge udenfor skolens område. Med praktisk-betonede fag tænkes der — uden at eksemplerne skal angive nogen grænse — på regnskabsføring, maskinskrivning, sløjd, husgerning m. m. i et omfang, som enhver borger kan få brug for det.

En tredje hovedtanke i forslaget er, at skolen må give lige gode uddannelsesmuligheder for alle børn, uanset hvilket økonomisk milieu de kommer fra, og uanset om de lever i byen eller på landet. Derfor har man også tilsigtet mest muligt at slette det skel, som i folkeskoleloven har været mellem land og by. Der er endnu brug for revision af tilsyns- og lønningslov, hvis skellet mellem landsbyordnet og købstadordnet skole helt skal slettes. Men i selve skolens opbygning må dette skel anses for overflødig. Der må i loven være de samme muligheder for land og by, som de forskellige milieuer så kan udnytte efter behov og lokale ønsker.

Opbygningen af skolen er da tænkt således: En 5-årig underskole, som naturligt vil kunne deles i en 2-årig småbørneskole og en 3-årig grundskole. Herefter et 6. skoleår, som er et overgangså med enkelte nye fag og en højere grad af selvvirksomhed for eleverne, end det har været muligt de første 5 år. I 7. skoleår afrundes undervisningen.

Overgang til realafdelingen kan finde sted efter 6. skoleår til 1. realklasse eller efter 7. skoleår til 2. realklasse. Man vil altså kunne tænke sig skolevæse-

F. t. l. om folkeskolen.

ner (vel især i byerne), hvor de fleste, der vil søge til realskolen, går fra 6. klasse til 1. realklasse og kun få fra 7. klasse til 2. realklasse. Det vil blive som efter nugældende ordning med den forskel, at 1. mellemstoleklasse er erstattet af 6. klasse. Delingen er udskudt 1 år.

Man vil kunne tænke sig skolevæsenet (vel især på landet), hvor realskolen kommer til at bestå af 3 realklasser (nemlig 2.—4.) bygget ovenpå 7 hovedstoleklasser. Til sammenligning tjener, at efter nugældende ordning er ikke sjældent et 2¼-årigt præliminærkursus bygget ovenpå folkeskolens 7 år.

Man vil kunne tænke sig en blanding af de to nævnte former, således at en realskole vil kunne oprette 1. realklasse for elever fra 6. årgang og muligvis ved siden af denne 4-årige (1.—4.) realskole en parallel 3-årig (2.—4.) beregnet for elever fra hovedskolens 7. årgang.

Overgang til gymnasiet tænkes fra 3. realklasse eller efter realeksamen — som nugældende ordning.

Denne ordning skulle kunne være den samme i hele landet både i storbyen og i landsbyen.

Som en fjerde hovedtanke nævnes, at det må være meget magtpåliggende, at ikke-bogligt begavede elever drages med i undervisningen helt fra begyndelsen. Det vil stadig være sådan, at den mindre del af vort folk uddannes i eksamensskolen, men den største del i hovedskolen. Her må de altså have deres kulturelle grundlag, her må de vækkes og deres interesse og lyst holdes vågen. Derfor må der lægges vægt på, at klassekvotienten i 1. klasse (årgang) bliver lille, (se nærmere bemærkningerne til § 11), og i alt fald mindre end det ofte er tilfældet nu. Endvidere må det være af betydning, at klassekvotienten i de sidste klasser (6. og 7.), ikke mindst 6. klasse, som er en overgangsklasse fra grundskolen til en mere selvstændig undervisning, eventuelt til eksamensskole, bliver holdt nede på et mindre tal end det nu lovfæstede. Da det vil volde praktiske vanskeligheder at fastsætte en anden klassekvotient for 1. og 6. klasse end for de øvrige, og da det må anses for at være af største pædagogiske betydning for skolens hele arbejde, at klassekvotienten ikke er for høj, stilles der forslag om at nedsætte dels gennemsnitselevantalet i den enkelte skoles klasser for 1.—5. årgang til højst 30 og dels elevtalet i den enkelte klasse fra 6. klasse og opefter til højst 30. (Se § 11).

Det må under alle omstændigheder betragtes som en væsentlig hjælp for hovedskolens arbejde, at man netop i hovedskolen (og ikke blot i real- og gymnasieskolen) arbejder med mindre klassekvotient.

Forslagsstillerne mener, at forslaget vil afhjælpe de ovenfor nævnte uheldige forhold.

1. Optagelsen til eksamensafdelingen udsættes i hvert fald 1 år (til efter 6. skoleår), eventuelt 2 år. Det vil lette presset på realafdelingen, at man deler eleverne eet år senere, på et bredere grundlag (se bemærkningerne til § 18) og lidt strengere, bl. a. fordi der endnu er mulighed for overgang fra 7. år til 2. realklasse.

2. Idet presset på eksamensafdelingen lettes, løses eller lindres også en del af de andre problemer.

- a. Eksamensskolen vil få færre uegnede elever og vil derfor, selvom den får sine elever et år senere end nu (og derfor har dem ialt 1 år mindre); i det hele blive bedre stillet. Der vil ikke blive nogen eksamen før efter 10 års skolegang.
- b. Den eksamensfri skole, hovedskolen, stilles bedre, dels fordi dette lovforslag i højere grad end nugældende ordning lader hovedskolen være en helhed, der ikke sammenblandes med eksamensskolen, mens dels også fordi den får et større elevmateriale, når færre er gået til realafdelingen, og den bliver ikke diskvalificerende, fordi også 7. år i hovedskolen kan være en vej til realafdelingen, uden at det koster eleverne et år ekstra.
- c. Byskolens 1. klasse i eksamensfri mellemstole forsvinder og afløses af 6. hovedstoleklasse fæles for alle elever.
- d. Landsbyskolen kan i alt fald holde sine elever sammen i 6 år (mod nu 4 til 5), eventuelt endog i 7 år.
- e. Ligesom hovedskolen bliver en helhed, bliver realskolen også en helhed, ikke en „finere hovedstole“, men med det direkte sigte at føre til gymnasium eller realeksamen.
- f. Den realafdeling, som opbygges i forbindelse med et gymnasium, bliver efter dette forslag af ganske samme art som den, der opbygges ved en folkeskole.

De økonomiske konsekvenser af forslaget har det ikke været muligt at foretage en beregning af, men man ønsker at pege på, at det formentlig vil kunne gennemføres indenfor de nuværende rammer, og selve strukturændringen vil ikke forøge udgifterne. Nedsættelsen af klassekvotienten vil betyde en — meget beskedent — fordyrelse. Men den anser forslagsstillerne for så væsentlig, at udgiftsførelsen bør bæres.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

Den ændrede formulering af 1. stykke er en følge af forslaget om den ændrede struktur. Allerede i gældende lov omfatter folkeskolens begreb udover klasserne for børn i den undervisningspligtige alder også „de mellemskoleklasser, der slutter sig hertil“ — og det tilføjes, at der til folkeskolen kan være „knyttet andre eksamensklasser eller eksamensfri klasse“.

I forslaget tænkes folkeskolen opbygget som en 7-årig hovedskole og en dertil knyttet eksamensafdeling (jfr. § 17), kaldet realafdelingen. Men da forslaget ønsker at beholde den nugældende mulighed for at oprette undervisning i et 8. skoleår (jfr. § 2), og da man ikke har villet udelukke den nugældende, men sjældent benyttede mulighed for at indrette et 9. skoleår (nu kaldt 4. kl. i eksamensfri mellemskole), har man fundet det rimeligt at formulere stk. 1 så bredt som her foreslået, idet den nærmere definition af, hvilke klasser der kan være tale om, må søges i § 2.

Hermed inddrages altså hele realafdelingen, der både omfatter børn i den undervisningspligtige alder og børn udover denne, under folkeskolens begreb.

Stk. 2 og 3 overtages uændret fra den gældende lov.

Til § 2.

I den gældende folkeskolelovs § 2, stk. 1, gives bestemmelse om opbygningen af folkeskolen i en købstad, i stk. 2, om opbygningen af folkeskolen på landet, hvortil der er føjet bestemmelser om indretning af en fortsættelsesklasse og kursus til almindelig forberedelseseksamen.

Ud fra den principielle betragtning, at folkeskolen i købstaden og på landet bør være opbygget ens, har man affattet stk. 1 som gældende overalt. Der er intet i vejen for, at skoler med mindre børnetal kan samle flere årgange af børn i samme klasse (jfr. §§ 10, 11 og 15), ligesom lokale behov kan præge skolens opbygning. Man har ønsket at forlade den gældende lovs skelen mellem købstadens altid „delte“ skole og landets ofte „udelte“ skole. Den gældende lovs § 2, stk. 4, om købstadernes landdistrikter bliver hermed overflødiggjort.

Med hensyn til navnene „folkeskolen“, der består af „hovedskole“ og „realafdeling“, henvises til de bemærkninger, der er anført tidligere til forslaget i almindelighed.

Bestemmelsen om en klasse for 8. årgang svarer

til bestemmelser i den gældende lovs § 2, stk. 2, og § 3, stk. 1.

Stk. 2 svarer til den gældende lovs § 2, stk. 5.

Stk. 3 svarer til den gældende lovs § 4. Man har ved formuleringen tilsigtet at give størst mulig rummelighed. Det må forventes, at udviklingen på landet vil gå i retning af stadig stærkere centralisering, i hvert fald hvad angår særundervisning, indrettelse af realafdeling og evt. 8. klasse. I mange tilfælde vil et sådant samarbejde mellem flere kommuner være den eneste mulighed for at oprette den nævnte videregående undervisning.

Stk. 4 indeholder en ny bestemmelse, der tilsigter at understrege forældrenes indflydelse på skolevæsenets ordning. Det kan ofte for et skole-distrikts beboere være af stor betydning at bevare deres skole, mens beboerne i de øvrige skoledistrikter i kommunen måske ikke tillægger sagen samme betydning, og man har ment, at når den altovervejende del af beboerne i et skoledistrikt ønskede skolen bevaret, burde den ikke kunne nedlægges mod deres ønske. I formuleringen har man derfor sat tallet så højt som 80 pct. af dem, der har ret til at deltage i kommunalvalg.

Denne bestemmelse fritager naturligvis ikke skolen for at være indrettet efter lovens bestemmelser, jfr. f. eks. §§ 53, 56 m. fl.

Stk. 5 svarer til nugældende ordning. Man foreslår, at alle skoler med realafdeling skal være ordnet som købstadskole. Dette vil være nødvendigt af hensyn til eksamensretten. Skoler i købstæder vil naturligvis være underkastet de for købstadskoler gældende regler, alene fordi de er købstadskoler. Skoler andre steder (på landet eller i købstadernes landdistrikter) kan ifølge forslaget ordnes som købstadskoler. Heraf følger, at der findes en anden ordning for landsbyskoler. Dette skel burde vel fjernes, men af praktiske grunde er det bevaret i dette forslag; en ændring må henvises til en revision af lærerlønningsslov og tilsynslov.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 2, om oprettelsen af fortsættelsesklasse og kursus er bortfaldet. Den sigter på kursus til almindelig forberedelseseksamen. Forslaget tænker sig disse kursus opretholdt i en overgangstid, indtil loven kan træde i kraft (jfr. § 62). Derefter skulle der ikke være brug for dem, når de kan afløses af en 3-årig realskole, der kan bygges oven på en 7-årig hovedskole.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 3, stk. 4.

Den gældende lovs § 4 udgår. Stk. 1 genfinder man i forslagets § 2, stk. 3.

Stk. 2 er forældet.

Til § 4.

Ændringerne i stk. 1 er af redaktionel art.

Ændringerne i stk. 2 er dels en ajourføring, dels en opgivelse af det erfaringsmæssigt upraktiske krav om revision af skoleplanerne hvert 10. år, jfr. undervisningsministerens lovforslag af 5. oktober 1955, side 17.

Til § 5.

Svarer til den gældende lovs § 6.

Ændringerne er dels en følge af formuleringen i § 2, stk. 3, hvor man har givet mulighed for alle former for centralisering, dels en ajourføring med lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

Til § 7.

Svarer til den gældende lovs § 8.

Ændringerne betegner en ajourføring med lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

Kravet om gennemsyn af undervisningsplanerne hvert 10. år opgives, jfr. bemærkningerne til § 4.

Til § 11.

Udfra den betragtning, at det må anses for at være af yderste vigtighed for en forsvarlig undervisning, at klasserne ikke er for store, og at dette hensyn ikke blot tages i eksamensklasser, men også i hovedskolen, hvor det kommer an på at få alle børnene med, også de ikke udpræget bogligt begavede, foreslås det at nedsætte gennemsnittallet i klasserne til 30. Der ses ingen grund til, som i den gældende lov, at opretholde et større tal i landkommunerne end i købstæderne. I stk. 3 foreslås det, at elevtallet i en klasse fra 6. årgang og opefter, det være sig hovedskoleklasse eller realklasse, ikke må overstige 30.

Baggrunden for de foreslåede bestemmelser er et ønske om at stille mod en nedsættelse af klassekvotienten. Denne nedsættelse vil muligvis støde på vanskeligheder dels på grund af manglende lærere, dels af økonomiske grunde, men den opstilles her som det ønskelige mål.

Imidlertid må det anses som overmåde vigtigt, at elevtallet i 6. klasse, som i mange henseender bliver et overgangsårs til en selvstændigere afsluttende undervisning og for nogle elevers vedkommende til eksamensskolen, et år, hvor også nye fag tages op, holdes nede på et rimeligt tal.

Det må endvidere være af stor betydning, at elevtallet i 1. årgang ikke er for stort. Dette igen især af hensyn til de ikke bogligt begavede børn. Det gælder om, at de kommer med fra begyndelsen, og det kan få betydning for hele deres udbytte af skolegangen, at de får en rigtig start. Man har derfor foreslået (se § 27), at hvis antallet af elever er over 20, kan der til hjælp for læreren ansættes en hjælper, som ikke har læreruddannelse, som ikke lønnes efter lærerlønningssloven, og som ikke må anvendes som vikar eller alene have ansvaret for undervisningstimer. Hans (hendes) opgave skal være at gå læreren til hånde og muliggøre, at læreren kan koncentrere sig om de mere krævende opgaver i undervisningen eller tage sig særligt af enkelte elever. Man tænker sig til disse hverv unge mænd eller unge piger i 16—20 års alderen, f. eks. med en realeksamen. De kunne ansættes i nogle få år, således at ansættelsen tydeligt bevarede karakter af midlertidig inden vedkommendes overgang til egentligt erhverv.

Som lærerens assistent kunne muligvis også anvendes seminarieelever i de skoler, som efter læreruddannelseslovens bestemmelser nu skal modtage seminarieelever til tre måneders praktikuddannelse, således at en seminarieelev tilbragte f. eks. een måned som hjælper i en 1. klasse.

Bestemmelserne i forslagets stk. 3 svarer til den gældende lov, dog således at nogle steder en klasse (årgang) inddrages under begrænsningen til 30 elever. Derimod betyder begrænsningen i stk. 1 til et gennemsnit af 30, at der indenfor nogle skoler må oprettes flere klasser. Den økonomiske rækkevidde af denne bestemmelse har det ikke været muligt at foretage beregning af, men den kan under ingen omstændigheder være afskrækkende. Og da bestemmelsen må anses for at være af stor pædagogisk værdi, og da nærværende forslag iøvrigt ikke ved selve ændringen af skolens struktur medfører forøgede udgifter, har man ikke tøvet med at foreslå den.

Til § 12.

Ændringerne er af redaktionel art.

Til § 15.

I den gældende lovs afsnit II, kapitel 2, der omhandler undervisningens ordning og omfang, er underafsnittene følgende:

1. Almindelige bestemmelser.
2. Den købstadordnede skole.
  - a. Grundskolen.
  - b. Hovedskolen og mellemskolen.
3. Den landsbyordnede skole.

I nærværende forslag ønskes, hvad angår skolens opbygning, ingen forskel opstillet mellem skolen

i købstaden og skolen på landet. I overensstemmelse med den foreslåede struktur bliver da inddelingsbetegnelserne følgende:

1. Almindelige bestemmelser.
2. Hovedskolen.
3. Realafdelingen.

Bestemmelserne svarer til den gældende lovs § 16, § 18, § 20, stk. 1—2, og § 22 med de af den ændrede struktur og den ændrede paragrafinddeling følgende forandringer.

Bestemmelsen i § 15, stk. 1, 2. afsnit, svarer til den gældende lovs § 20, stk. 1, 2. afsnit, og sigter til at gøre det muligt at bevare den såkaldte „vestjyske skoleordning“, hvor det måtte ønskes.

Til § 16.

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 svarer til den gældende lovs §§ 17 og 19 samt § 20, stk. 3—4. Bestemmelsen i stk. 6 svarer til den gældende lovs § 19, stk. 6.

Bestemmelserne i stk. 3—5 omhandler undervisningens form og sigte. Det er ikke forslaget hensigt hermed at gøre indgreb i lærerens hævdvundne frihed, men man har dog fundet det hensigtsmæssigt at give i omrids udtryk for, hvad der er målet for de forskellige klassetrin.

Idet hovedskolens undervisning bygges op igenem 7 år, tænker man sig skolens mål nået i store træk i løbet af 1.—5. år, således forstået, at det tiltilsigtes i disse 5 år at gøre børnene sikre i grundfagene (læsning, stavning, regning) og at vænne dem til orden og omhu samt i fag som kristendomsundervisning, historie, geografi og naturhistorie at bibringe børnene almindelig viden om vor omverden og kultur. Denne undervisning bør altså i de nævnte grundfag stille krav til børnene, og i „orienteringsfagene“ bør der lægges en hovedvægt på den fortællende form. Derved skulle der også blive en større mulighed for at få de i mindre grad bogligt begavede med og gøre dem interesserede i fagene.

Det vil være naturligt at tilrettelægge det første par år i skolen med særligt henblik på at vænne børnene til skolen, til fælles arbejde og til omhu, orden og disciplin, mens de følgende tre år (3.—5. årgang) skulle kunne blive nyttige og gode arbejdsår, hvor der i modsætning til nugældende ordning ikke endnu tænkes på at dele børnene til eksamensskole og ikke-eksamensskole. Mens 5. årgang eller nogle steder 4. årgang under nugældende ordning ofte præges stærkt af den i slutningen af skoleåret stedfindende optagelsesprøve til mellemskolen, ønsker man i dette forslag at understrege, at de første 5 års skolegang bør være uden præg af forestående deling.

I 6. skoleår tænker man sig dels undervisningen fortsat i de hidtil nævnte fag. D. v. s. at træningen i dansk og regning fortsættes, og at undervisningen i de øvrige fag uddybes og udvides, således at stoffet forekommer børnene nyt, nyt stof kan inddrages og det skulle være muligt i stigende grad at lade børnene selv arbejde med stoffet. Dels tænker man sig nye fag taget op, nemlig engelsk og grundbegreberne i fysik, ligesom lettere geometri kan knyttes til regneundervisningen. Hensigten med disse fag er både at give børnene den dygtighed i sprog, fysik og videregående regning, som enhver kan få brug for, og samtidig at sætte de elever, der har evner for eksamensskolen, i gang med de fag, som får en stor vægt i denne skole. Alle elever skal altså have muligheden for at gå i gang med disse fag. Dog skal skolen efter samråd med forældrene kunne fritage den enkelte elev, der intet udbytte får af fagene, og overføre dem til fag, hvor de vil få større udbytte af læsningen, f. eks. til ekstra træning i dansk og regning eller til praktisk betonedede fag. I 7. skoleår vil der blive endnu mere brug for en sådan differentiering, således at nogle elever kan deltage i engelsk- og tyskundervisningen, fysik og matematik, mens andre i stedet for et eller flere af disse fag kan overføres til fag, de måtte ønske. For elever, der ønsker at blive optaget i 1. realklasse fra 6. skoleår (henholdsvis 2. realklasse fra 7. skoleår), er engelsk (henholdsvis tysk, engelsk og matematik) obligatorisk.

Disse bemærkninger er kun tænkt som orienterende. Det tænkes overladt til den enkelte skole (skolevæsen) selv at indrette planen efter lokalt behov og mulighed. Planen for evt. 8. klasse bør således være så fri og elastisk som muligt, sigtende på at gøre undervisningen så interessebetonet og så nært sammenhængende med det praktiske livs forhold som muligt. Det bør ligeledes være muligt at begynde med engelsk allerede i 5. klasse o. lign. Sigtet må blot være, at hovedskolen lægges an for alle elever, mens arbejdet med eksamensskolens særlige fag i det væsentlige må overlades denne.

Til § 17.

Som overskrift indføres inddelingsbetegnelsen:

3. Realafdelingen. Jfr. bemærkningerne til § 15.

Det anses for at være af afgørende betydning, at det lovfæstes, at overgang til realafdelingen både kan ske efter 6. skoleår til 1. realklasse og efter 7. skoleår til 2. realklasse.

I større skolevæsen, hvor der vil findes realafdelinger ved alle skoler eller ved de fleste, tænker man sig, at det almindelige vil blive, at eksamensskoleeleverne udskilles efter 6. klasse, og at real-

afdelingen bliver 4-årig (1.—4. realklasse). Men det skal være muligt for den elev, der ønsker det, at søge ind i 2. realklasse efter 7. skoleår. Forudsætningen er naturligvis, at eleven er på et sådant standpunkt, at han kan følge undervisningen. Denne mulighed for senere overgang gør det forsvarligt og rimeligt at sortere eleverne, der fra 6. klasse søger realafdelingen, så strengt, at kun de elever, som kan ventes at gennemføre realskolen på normal tid, bør optages.

I mindre skolevæsen, hvor kun skoleforbund eller anden form for centralisering gør oprettelsen af en realafdeling mulig, tænker man sig, at det almindelige vil blive, at der oprettes en 3-årig realafdeling (2.—4. realklasse), beregnet for elever, der har gennemført 7 år i hovedskolen.

En blanding vil også være mulig. F. eks. vil en skole kunne oprette en 4-årig realafdeling, men hvis skolen har stor tilgang af elever fra et opland, hvor 7-årig hovedskole er det almindelige før overgang, kan den desuden parallelt hermed oprette en 3-årig realafdeling, hvorved altså klassetrinene 2.—4. realklasse bliver dobbeltsporede.

Til § 18.

Vedrørende stk. 1—2 henvises til bemærkningerne til § 17. Stk. 3 omhandler betingelsen for optagelse i 1. eller 2. realklasse. Det må her forudsættes, at skolen er i kontakt med elevens forældre. En egentlig optagelsesprøve tænkes ikke afholdt. I stedet herfor træder arbejdet i 6. skoleår (og evt. 7.) med de prøver, som skolen i årets løb måtte afholde som led i det daglige arbejde. Eleven bør først og fremmest vurderes ud fra sit standpunkt i dansk og regning, men desuden ud fra de kundskaber og evner, som han har vist i de fag, som realafdelingen særlig må lægge vægt på (sprog og matematik-fysik). Afgørelsen af, hvilke elever der kan optages, må derefter blive den hidtidige skoles; men bestemmelsen „eventuelt suppleret med en optagelsesprøve“ har man dog ment at måtte indsætte, især ud fra to synspunkter.

1. En elev eller dennes forældre må kunne forlange en prøve afholdt, hvor man føler skolens afgørelse som uretfærdig. De nærmere regler herfor kan fastsættes, således at retningslinierne kan blive nogenlunde ensartede over hele landet. 2. Hvor en elev skal skifte skole for at blive optaget i en realklasse, må det være muligt for den modtagende skole at supplere den afleverende skoles skøn med en prøve i tvivlstilfælde. Det vil undertiden også være at ønske fra den afleverende skoles side, at en sådan prøve kan holdes. Bestemmelsen i stk. 4

svarer til almenkoleloven af 24. april 1903 § 15, stk. 2.

Til § 19.

Svarer til den gældende folkeskolelovs § 18 og almenkolelovens § 17. Jfr. bestemmelserne ovenfor vedrørende hovedskolen.

Til § 20.

Bestemmelserne om fagene svarer til nugældende bestemmelser for de nuværende klasser 2.—4. eksamensmellemskoleklasse og realklasse.

Til § 21.

Bestemmelserne vedrørende realeksamen følger i det væsentlige den gældende lov, og for ændringernes vedkommende har man villet følge undervisningsministerens forslag af 5. oktober 1955. Der henvises hertil (§ 22 c).

Det bemærkes, at den nuværende mellemskoleeksamen ikke tænkes opretholdt. Undervisningen i realafdelingen skal sigte imod realeksamen eller imod gymnasieundervisning med følgende studentereksamen.

Til §§ 22, 23, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 37.

Bestemmelserne svarer til den gældende lov med de ændringer, der er en følge af de i tidligere paragraffer foreslåede bestemmelser. Desuden er der foretaget en ajourføring. I så henseende har man fulgt undervisningsministerens forslag (af 5. oktober 1955). Man har overvejet at stille forslag om at åbne mulighed for ansættelse af lærere, uddannet på frie lærerskoler, men henviser her til den behandling, dette spørgsmål fik i folketingssamlingen 1953—54. I denne forbindelse henledes opmærksomheden på § 22, stk. 1, sidste afsnit, der under særlige forhold bemyndiger undervisningsministeren til at tillade afvigelser fra bestemmelserne i § 22.

Til § 27.

Motiveringen for denne bestemmelse findes i bemærkningerne til § 11.

Til § 40.

I bestemmelserne om den undervisningspligtige alder foreslås ingen ændring, jfr. ovenfor: bemærkninger i almindelighed.

Dog har man foretaget en forenkling i aldersberegningen svarende til undervisningsministerens forslag af 5. oktober 1955.

Til §§ 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 56, 57, 60, 61.

Om disse paragraffer gælder, hvad ovenfor er sagt til §§ 22 ff.

Ikrafttrædelsesbestemmelsen er formuleret således, at nyordningen senest skulle kunne begynde i 1959—60, under forudsætning af, at loven vedtages inden april 1956. Det er dog bestemt, at ministeren skal kunne dispensere fra bestemmelserne, særligt med henblik på kursus til almindelig forberedelses-

eksamen for de årgange, der har begyndt deres skolegang inden lovens bekendtgørelse. Der tænkes her på, at såvel den enkelte som kommunerne kan have lagt planer, der med nyordningens indførelse vil miste forudsætningerne. Man har ingen betænkelighed ved denne dispensationsrummelighed, da tilfældene efter alt at dømme vil blive yderst få og jo i alle fald er begrænset til de årgange, der har begyndt skolegangen inden april 1956.